

Mishnah Eiduyot, chapter 4

משנה עדייות פרק ד

(1) [The following three instances are the only ones where the view of the School of Shammai is less stringent than the view of the School of Hillel, regarding Festivals.] If an egg was laid on a Festival [which was right after Sabbath]: The School of Shammai say: It may be eaten [on the same day]; but the School of Hillel say: It may not be eaten [on that day, since the egg was

א אלו דברים מקלי בית שמאי ומחמרי בית הלל. ביצה שנולדה ביום טוב, בית שמאי אומרים, תאכל. ובית הלל אומרים, לא תאכל. בית שמאי אומרים, שאור בכזית וחמץ בככותבת. ובית הלל אומרים, זה וזה בכזית: ב בהמה שנולדה ביום טוב, הכל מודים שהיא מתרת. ואפרוח שיצא מן הביצה, הכל מודים שהוא אסור. השוחט חיה ועוף ביום טוב, בית שמאי אומרים,

formed the day before, it is considered as having been prepared on the Sabbath for use on the Festival which is prohibited. This is deduced from the verse: "And it will be on the sixth day when they prepare that which they bring in" (Exodus 16:5), implying that food for Sabbath must be prepared on the sixth day and since a Festival is also referred to as Sabbath, thus food for a Festival must be prepared on the **weekday** before as well]. The School of Shammai say: [The amount of] leavening [subject to the prohibition of having in one's possession on Pesah] is as the bulk of an olive, and [the amount of] *hametz* [bread, forbidden to have in ones possession] is as the bulk of a date [which is larger than an olive]. But the School of Hillel say: [The amount forbidden to have in one's possession] of each is as the bulk of an olive [regarding **eating hametz** all agree that the amount is as much as the bulk of an olive].

(2) However in the case of an animal that was born on a Festival [after a Sabbath] all agree that [it is not considered as being prepared the day before and] it is permitted and regarding a chick that hatched from an egg [as long as its eyes are closed], all agree that [it is considered a creeping שרץ (see Beitzah 6b) and] it is forbidden. If a person slaughters game or poultry on a Festival [and came to Bet Din for advice on how to proceed]: the School of Shammai say: [He is advised

רבנו עובדיה מברטנורא

א ביצה שנולדה ב"ט. ב"ט של אחר שבת עסקינן וטעמיהו דב"ה דאמרי לא תאכל משום דכל ביצה דמתילדא האידינא מאתמול גמרה לה ונמצאת שבת מכינה ל"ט. והתורה אמרה (שם טו) והיה ביום הששי והכינו. וסתם ששי חול הוא. חול מכין לשבת וחול מכין ל"ט ד"ט נמי איקרי שבת ואין י"ט מכין לשבת ולא שבת מכינה ל"ט. והכנה דביצה אף על גב דבידי שמים היא מקריא הכנה: שאור בכזית. לענין אכילה כ"ע לא פליגי דזה וזה בכזית. מדפתח הכתוב בשאור. שאור לא ימצא בבתיכם (שמות יב) וסיים בחמץ. כל אוכל מחמצת. לומר לך זהו שאור זהו חמץ כזה כן זה. כי פליגי לענין ביעור. בית שמאי סברי מדכתב רחמנא לתרויהו שאור וחמץ. ש"מ שיעורו של זה לא כשיעורו של זה. ולא ילפינן ביעור מאכילה. ובית הלל סברי ילפינן ביעור מאכילה: ב הכל מודים שהיא מותרת. והוא שיועד בעובר שכלו לו חדשיו ואפרוח שיצא. הכל מודים שהוא אסור משום שרץ העוף

that if he has a shovel already sticking into ground of turned over earth and by merely pulling it out he will remove a sufficient amount of earth to cover the blood] he may dig up [earth] with the shovel and cover [the blood]. But the School of Hillel say: [He is advised that] he may not slaughter unless he had earth prepared from the

preceding day; and they [both] agree that if he [already] slaughtered [and has a shovel already sticking into ground of turned over earth] he should dig up [earth] with a shovel and cover [the blood]. The ashes of a stove [accumulated from before the Festival] are [regarded as] prepared [and it is not necessary to actually set it aside before the Festival to use it on the Festival, and it may be used to cover the blood. Regarding ashes created on the Festival, if they still retain enough heat so that it could cook an egg, it is not considered *muktzah* and thus may be used to cover the blood].

(3) The School of Shammai say that a renunciation of ownership [of one's produce] in favor of the poor is [a] valid [renunciation and is therefore exempt from *ma'aser* and the poor man's gifts]; but the School of Hillel say that it is not ownerless unless the renunciation is also made in favor of the rich [i.e., he declares the produce completely ownerless], as in the case of *shemittah* [where the produce is ownerless regarding all people]. If all the sheaves in a field are a *kav* each in quantity, and one comprises four *kav* and he forgot that one: The School of Shammai say; It is not considered *shikhah* [since it comprises four *kav*

רבנו עובדיה מברטנורא

השוחרט היה ועוף. הבא לשחוט חיה ועוף בייט ונמלך בבית דין כיצד יעשה: **בש"א.** בית דין מורים לו שישחוט לכתחילה ויחפור בדקר נעוץ שיש לו מבעוד יום. כלומר שיעקור אותו ממקום נעיצתו ויעלה עפר ויכסה בו. ומיירי כשהוא נעוץ בעפר תיחוח הראוי לכסות שאינו מחוסר כתישה: **דקר.** יתד שנועצין בארץ. ל' וידקור את שניהם (במדבר כה): **שאפר כירה מוכן הוא.** לאו אמלתייהו דב"ש ובי"ה קאי אלא מלתא באנפא נפשיה היא. וה"ק ואפר כירה מוכן הוא. ולא שנו אלא שהוסק מערב יום טוב אבל הוסק ביום טוב אסור דליכא למימר מאתמול דעתיה עלויה. ואם ראוי לצלות בו ביצה שעדיין הוא רמץ חם מותר לכסות בו. איידי דחזוי להפוכי בו לצלות בו ביצה שקיל ליה נמי ומכסה בו: **ג הפקר לעניים הפקר.** מי שהפקיר לעניים ולא לעשירים. דין הפקר יש לו. ואינו חייב בלקט שכחה ופאה ולא במעשרות. דכתיב בלקט ופאה(ויקרא יט) לעני ולגר תעזוב אותם מה ת"ל תעזור אותם. למדת על עזיבה אחרת דהיינו הפקר שהיא כזו. מה זו לעניים ולא לעשירים. אף הפקר לעניים: **עד שיפקיר אף לעשירים כשמיטה.** דכתיב (שמות כג) והשביעית תשמטנה ונטשתה מה

it is to be regarded as a sheaf from which four smaller sheaves of one *kav* each could be made; and according to the School of Shammai (as per Mishnah Peah 4:5), only three sheaves belong to the poor, but not four.

Similarly, it would not be considered *shikhah* in a field in which all the sheaves were two *kav* each in size and the forgotten sheaf was eight *kav*]; but The School of Hillel say that it is deemed *shikhah* [i.e., we do not view it as four separate one-*kav* sheaves].

(4) If a sheaf is [picked up by the owner in order to take it to town and then he] left [it] near a stone fence [i.e., stones piled upon one another without cement] or near a stack [of grain] or near oxen or [field] implements, The School of Shammai say it is not deemed *shikhah* [since he already took possession of it]. The School of Hillel say that [since he had placed it near something fixed, therefore, it is considered as though he changed his mind from his first intention (See Rabbi Akiva Eiger) and it is as though he had not picked it to bring it to the city and therefore when he now forgets it,] it is deemed *shikhah*.

(5) [As for the grapes of] a vineyard in its fourth year [regarding which the Torah states: "When you come to the Land and you plant any food tree, you must surely block its fruit (from use); it must be blocked to you (from use) for three years, not to be eaten. And in the fourth year, all its fruit will be holy" (Leviticus 19:23-24). They therefore, have the same laws as do second tithes and are thus taken to Jerusalem to be eaten, or are redeemed with money, and the money in turn is spent on food and drink in Jerusalem]: The School of Shammai say: [Unlike the laws of redemption of *ma'aser sheni*, regarding which it is stated: "And if a man comes to redeem some of his second tithe, he must add its fifth above it," (Leviticus 27:31) here,] the laws of the added fifth and removal [i.e.,

רבנו עובדיה מברטנורא

ת"ל ונטשתה לימד על נטישה אחרת. דהיינו הפקר שהיא כשביעית מה שביעית לעניים ולעשירים. אף הפקר לעניים ולעשירים: **כל עומרי השדה של קב קב**. אם היו כל עומרי השדה כל א' מהן קב. ואחד של ארבעת קבין ושכחו הרי זה שכחה יתר על כן אינו שכחה וכן אם היו כל העומרים שני קבין ואחד משמונה קבין ושכחו הרי זה שכחה. יתר על כן אינו שכחה: **ד לגפה**. גדר אבנים סדורות זו על זו בלא טיט: **ולכלים**. כלי המרחישה: **בש"א אינו שכחה**. פלוגתייהו דב"ש וב"ה בעומר שהחזיק בו להוליכו לעיר ונתנו בצד הגפה. או בצד הגדיש ושכחו שם. שב"ש אומרים אינו שכחה. שהרי זכה בו. וב"ה אומרים שכחה. פירוש אחר ב"ש אומרים אינו שכחה אפילו בעומר שלא החזיק בו כלל לא הוי שכחה. דהואיל והניחו אצל דבר המסוים עתיד לזכרו. וב"ה אומרים שכחה כל זמן שלא החזיק בו. ומודים ב"ה שאם החזיק בו ואח"כ שכח שאינו שכחה: **ה כרם רבעי**. שהוא צריך

the law of removal from one's house of all *terumot* and *ma'aserot* in the fourth and seventh years (see Deuteronomy 14:28)] do not apply; but the School of Hillel say: [The word "holy" is written regarding fourth year fruit (Leviticus 19:24) and the word "holy" is written

ובית הלל אומרים, יש לו חמש ויש לו בעור. בית שמאי אומרים, יש לו פרט ויש לו עוללות, והעניים פודים לעצמן. ובית הלל אומרים, כלו לגת: ו חבית של זיתים מגלגלים, בית שמאי אומרים, אינו צריך לנקב. ובית הלל אומרים, צריך לנקב.

regarding second tithes (Leviticus 27:30) to teach us that they are identical in their sanctity and hence, their laws and therefore, the laws of the fifth and removal] do apply. Furthermore, the School of Shammai say: The laws of [the] *peret* [— individual grapes] and *olelot* [— small clusters, gifts to the poor] (see Leviticus 19:10) apply to them [since the fruit is considered belonging to the owner], and the poor [after taking these gifts,] redeem the grapes for themselves; but the School of Hillel maintain that all of it [including the *peret* and *olelot*] must go to the winepress [and the wine or its redemption money be brought to Jerusalem. The School of Hillel maintain that fruit of the fourth year, like second tithes, are property that belongs to the Lord, Who, in turn, grants them to be eaten in Jerusalem and therefore, is not subject to *peret* and *olelot*].

(6) [Any one of the seven liquids will make food susceptible to impurity when wetted by them (see Leviticus 11:34-38).] A barrel of pickled olives [intended for consumption rather than its oil], the School of Shammai say: He does not have to make a hole in it [which will allow the sap to drain indicating his displeasure of the sap, since in this case it is assumed that the owner does not want the sap which interferes with the pickling process, hence the sap will not render the olives susceptible to defilement this is deduced by the verse stating: "But if water has been **placed** upon seeds" (Leviticus 11:38), indicating moisture that the owner desires]. However, the School of Hillel say: [We may not assume his

רבנו עובדיה מברטנורא

פדיון אם בא לאכלו חוץ לירושלים וה"ה לכל עץ מאכל אין לו חומש. דלא כתבה תורה בו שבעלים מוסיפין את החומש כדרך שכתבה במעשר שני: ואין לו בעור. אינו חייב לבערו מן הבית בערב פסח של רביעית ושל שביעית כשמבער המעשרות כדכתיב (דברים כו) בערתי הקדש מן הבית: יש לו חומש ויש לו בעור. ב"ה ילפי קדש ממעשר. מה מעשר יש לו חומש. ויש לו ביעור. אף כרם רבעי יש לו חומש ויש לו ביעור וב"ש לא ילפי קדש ממעשר: יש לו פרט ויש לו עוללות. החולין חשבי ליה: והעניים פודין לעצמן. הפרט והעוללות שלקטו ואוכלין אותן במקומן ומעלין הדמים לירושלים: ובה"א כולו לגת. משום דילפי ממעשר. וס"ל מע"ש ממון גבוה הוא. הלכך אין לעניים חלק בו. ודורכים העוללות עם שאר היין. והבעלים מעלין הכל לירושלים: ו מגולגלים. כבושים במלח כדי למתקן: אינו צריך לנקב. החבית. ואף על פי שהמוהל היוצא מהן צף על גבן. אינו מבשרין לקבל טומאה. דלא ניהא ליה באותו מוהל היוצא. ואנן בעינן משקה דניהא ליה דכתיב

displeasure, rather, he must indicate his displeasure and thus] he does have to make a hole in it [to indicate that he wants the sap to drain]. But they agree if he made a hole in it [thus indicating his displeasure] and [then] sediment blocked it up, it is not subject to defilement. If one annoited himself with pure oil and then became defiled [thus in turn defiling the oil upon him]

if he descended [into a mikvah] and immersed himself, the School of Shammai say: [Though oil does not become purified in a mikvah, nevertheless,] even if he is still dripping with oil [after his immersion] he is pure [since the oil is insignificant it is *halachically* meaningless and treated as part of his body], while the School of Hillel say: [He is pure only] if the remaining of oil is enough for a small limb [any amount greater than this is no longer insignificant and may no longer be treated as part of his body thus the oil that became defiled during its anointing remains so, since immersion has no affect on oil, the oil now redefiles the person **ידיים** (see **תירו"ט**)]. However, if the oil was defiled from the beginning, the School of Shammai say: [He is pure only] if the remaining oil is enough for a small limb [any amount greater than this he is defiled]. While the School of Hillel say: [He is pure only if the amount of oil on his body is] liquid that **moistens** [hands, but if the oil remaining not only moisten his hands but these hands in turn can moisten other hands this is not considered insignificant and he is defiled]. Rabbi Yehudah says in the name of the School of Hillel: [He is pure only if it is moist enough to moisten other things [any more than that, he would be defiled].

(7) A woman is betrothed with a dinar or the worth of a dinar, according to the

רבנו עובדיה מברטנורא

(ויקרא יא) וכי יתן מים על ורע. כתיב יתן. וקרינן יותן. מה יתן דניחא ליה. אף יותן דניחא ליה: **צריך לנקב**. לעשות מעשה לגלות דעתיה דלא ניחא ליה באותו מוהל שיהיה צף על גבי היותים ורוצה הוא שיצא דרך נקב שעושה בחבית: **וסתמוה שמרים שהיא טהורה**. שכיון שנקבה גלי דעתיה דלא ניחא ליה ושוב אין אותו המוהל מכשירן לקבל טומאה: **אף על פי שהוא מנטף טהור**. אף על פי שהשמן נוטף מבשרו לאחר שטבל טהור: **כדי סיכת אבר קטן**. אם לא נשאר מן השמן על בשרו אלא כדי סיכת אבר קטן טהור. ויותר משיעור זה טמא. בשביל השמן שנטמא בהטמאו. ונשאר על בשרו וטמא והשמן שעל בשרו לא טהר במקוה. שאין לך משקה מקבל טהרה במקוה אלא המים בלבד על ידי המשקה: **"ש אומרים כדי סיכת אבר קטן**. טהור. טפי מהכי טמא: **משקה טופח ומטפוח**. שיש לחלוחית בכף עד שכשיגע בכף אחרת ידבק בה לחלוחית גם היא. ואין הלכה כר":

view of the School of Shammai, but the School of Hillel say: A *perutah* or the value of a *perutah* and how much is a *perutah*? One eighth of an Italian *issur* [much less than a dinar]. The School of Shammai say: One may divorce his wife with an old *get*, but the School of Hillel forbid. What is considered an old *get*? Any *get* where he was alone with her after it was written. [the School of Hillel was concerned that if he would be permitted to use this *get* after having had relations with her, the date on the *get* would reflect the time it had been written and the children born from those relations would be rumored to having been born out of wedlock.] If a man divorced his wife and then [there were witnesses that he] stayed with her overnight in an inn, the School of Shammai say: [If there are no witnesses that they were intimate,] she does not need a second *get* from him. But the School of Hillel say: [If there were witnesses that he stayed with her overnight in an inn, we assume that they had relations and and it may be assumed that he betrothed her, since one is not suspected of being promiscuous, therefore,] she does require a second *get* from him. When is this so? When she was divorced after marriage; but if she was divorced after betrothal, she does not need a second *get* from him, since he is not yet familiar with her [we do not assume that relations took place].

(8) [The Torah commands that one marry the childless widow of his deceased brother, this is called *Yibum*. If the deceased brother had two wives, one of which

רבנו עובדיה מברטנורא

ז' בדינר ובשוה דינר. משקל הדינר צ"ז שעורות כסף: פרוטה. חצי שעורה כסף: איסר. משקלו ד' גרעיני שעורה. ונקרא אטלקי. על שם שהיה מטבע היוצא באיטליא: בגט ישן. כדמפרש ואזיל שכתב לגרש את אשתו. ואחר שנכתב הגט נתייחד עמה. ב"ש סברי לא אמרינן גזירה שמא יאמרו גיטה קודם לבנה. אם ישהה את הגט שנה או שנתיים בין כתיבה לנתינה ויהיו לה בנים ממנו בתוך זמן זה. ואחר כך יגרשנה בו. וכשיראו זמן הגט קודם ללדית הבן. יהיו סבורים שנתן לה משעת כתיבה. והוי פגם שיאמרו מן הפנויה נולד ופסק ההלכה לא יגרש אדם אשתו בגט ישן. ואם גרש והלך הבעל למדינה אחרת תנשא בו לכתחילה: ולנה עמו בפונדקי. ויש שם עדי יחוד. ואין שם עדי ביאה ב"ה סברי הן הן עדי יחוד. הן הן עדי ביאה. ואין אדם עושה בעילתו בעילת זנות כשיש יכולת בידו לבעול שלא לשם זנות והרי קדשה בביאה. וב"ש סברי לא אמרי' הן הן עדי יחוד הן הן עדי ביאה עד שיראו

שִׁמְאִי. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים, בְּפְרוּטָה וּבְשֵׁוּה פְּרוּטָה. וְכִמְדָּה הִיא פְּרוּטָה, אֶחָד מִשְׁמוֹנֶה בְּאִסָּר הָאִיטָלְקִי. בֵּית שְׁמַאִי אוֹמְרִים, פּוֹטֵר הוּא אֶת אִשְׁתּוֹ בְּגִט יֶשֶׁן, וּבֵית הַלֵּל אוֹסְרִין. אִיזוּהוּ גִט יֶשֶׁן, כֹּל שֶׁנִּתְיַחַד עִמָּה אַחַר שִׁכְתָּבוֹ לָהּ. הַמְגֵרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְלָנָה עִמּוֹ בְּפִנְדֻקִי, בֵּית שְׁמַאִי אוֹמְרִים, אִינָה צְרִיכָה מִמֶּנּוּ גִט שֵׁנִי. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים, צְרִיכָה מִמֶּנּוּ גִט שֵׁנִי. אִימְתִי, בְּזִמְן שֶׁנִּתְגַּרְשָׁה מִן הַבְּשׂוּאִין. אֲבָל אִם נִתְגַּרְשָׁה מִן הָאֲרוּסִין, אִינָה צְרִיכָה מִמֶּנּוּ גִט שֵׁנִי, מִפְּנֵי שְׂאִין לְבוֹ גַם בֵּה: ח' בֵּית

were of the following fifteen women listed, and he died childless, they exempt their fellow-wives and the fellow-wives of their fellow-wives and so on endlessly, from *halitzah* — the procedure of refusal of the levirate marriage and from *yibum* — levirate marriage. And they are: his daughter, his daughter's daughter, his son's daughter etc. etc. (See Yevamot 1:1).]

The School of Shammai [argue and] permit the fellow-wives [of those fifteen women listed] to the brothers, but the School of Hillel forbid it. If they [the fellow-wives] had performed the ceremony of *halitzah*; the School of Shammai declare them ineligible for the priesthood [since they permit levirate marriage their *halitzah* is a valid *halitzah* and a *halutzah* is prohibited to marry a priest], but the School of Hillel declare them eligible [because according to the School of Hillel they are exempt from levirate marriage, therefore, the *halitzah* is superfluous and has no effect]. If they had been taken in levirate marriage, the School of Shammai [maintain that this is a valid marriage and] declare them valid [to priests if the *yavam* died], but the School of Hillel declare them invalid [maintaining that since the marriage was not lawful her relationship was illicit making her a *zonah* and disqualifying her from subsequently ever marrying a priest]. And although one School [prohibit that which the other School permitted, and one School] declare invalid that which the other School declare eligible, those of the School of Shammai did not refrain from marrying the women of the School of Hillel, nor did those from the School of Hillel refrain from taking, in marriage, the women from the School of Shammai [since the students of one School would inform the other concerning marriages that the other considered forbidden]. In spite of all the disputes regarding purity and impurity in which one side declares pure that which the other side declares impure, they did not refrain from making use of whatever

רבנו עובדיה מברטנורא

שנבעלה: **ז** מתירין את הצרות לאחין. צרת ערוה מתירין אותה להתיבם לאחין. דלית להו דרשה דאשה אל אחותה לא תקח לצרור דמשמע מיניה לא תקח לא היא ולא צרתה ולא צרת צרתה: **ח** הצרות מן האחים: **ב"ש פוסלין**. הצרות: **מן הכהונה**. שחליצתן חליצה: **וב"ה מכשירין**. שחליצתן שלא לצורך היתה והיא כחולצת מן הנכרי: **נתיבמו**. לאחין: **ב"ש מכשירין**. אותם לכהנים. אם נתאלמנו מיבמיהן: **וב"ה פוסלים**. שנבעלו לאסור להן והנבעלת לאסור לה עשאה זונה וזונה אסורה לכהן: **לא נמנעו**. ואף ע"פ שבני הצרות שנתיבמו כדברי **ב"ש**. ממזרים הם לדברי **ב"ה**. שהרי באסור אשת אח הם עליהם. ואשת אח בכרת ובני חייבי כריתות ממזרים הם. אף על פי כן לא נמנעו

pertained to the other, in matters connected with purity [e.g., lending vessels to one another, since each School would trust the other to inform them regarding the status of the vessel].

(9) If two of three brothers were married to two sisters and the third [brother] was unmarried, and when one of the sisters' husbands died, the unmarried brother addressed to her

[the widow] a *ma'amar* [i.e., said to the widow in the presence of witnesses, "You are betrothed to me" and gave her betrothal money], and then his second brother died, the School of Shammai say, His wife [remains] with him [since he addressed a *ma'amar* to her, she is regarded as his wife] while the other is exempt [even from *halitzah*] as being his wife's sister. The School of Hillel, however, maintain that he must dismiss his wife by a letter of divorce and by *halitzah* [they hold that the *ma'amar* is not a complete marriage and therefore, when the second becomes his *zekukah* the first is thereby forbidden as the sister of his *zekukah*. On the other hand, she still requires a letter of divorce because the *ma'amar* imparts partial marital status], and his brother's wife by *halitzah* [she is the sister of a *zekukah* who may not contract levirate marriage, but must perform *halitzah*]. This is the case in regard to which it was said: Woe to him because of his wife, and woe to him because of his brother's wife [the second widow is not only forbidden to him, but also deprives him of the first widow, to whom he addressed the *ma'amar*].

(10) [Regarding] one who forbade himself by vow to have relations with his wife,

רבנו עובדיה מברטנורא

ב"ה מלישא נשים מב"ש. לפי שהיו מודיעים להם אותם הבאות מן הצרות ופורשים מהם: **אלו על גב אלו**. משאילים בליהם אלו לאלו: **ט מופנה**. שריו בלא אשה: **מאמר**. קדושין וביבמה אין תופסין אלא מדברי סופרים: **אשתו עמו**. דסברי ב"ש בעלת מאמר היא חשובה ככנוסה. וכשנפלה אחותה לאח"כ לא מתסרה משום אחות זקוקה: **והלה**. זו תצא אף מן החליצה. משום אחות אשה: **מוציא אשתו בגט**. דלא אלים מאמר לשוויה ככנוסה. וזו אוסרתה משום אחות זקוקה. וצריכה גט מפני המאמר דהוי קדושין במקצת ולא פקעי קדושין בלא גט. וצריכה חליצה. דהואיל ולא הוי מאמר קדושין גמורין עדיין זקוקה היא וצריכה חליצה לזיקתה וברישא יהיב לה גטה והדר חליץ לה: **אי לו על אשתו**. שצריך להוציאה בגט: **ואי לו על אשת אחיו**. שהוא צריך לחלוץ לה: **י המדיר את**

לא נמנעו להיות עושים טהרות אלו על גב אלו: **ט שלשה אחים**, שנים מהם נשואים לשתי אחיות ואחד מפנה, מת אחד מבעלי אחיות ועשה בה מפנה מאמר ואחר כך מת אחיו השני, בית שמאי אומרים, אשתו עמו, והלה תצא משום אחות אשה. ובית הלל אומרים, מוציא את אשתו בגט וחליצה, ואת אשת אחיו בחליצה. זו היא שאמרו, אי לו על אשתו ואי לו על אשת אחיו: **י המדיר את אשתו מתשמיש המטה**, בית שמאי אומרים,

the School of Shammai say: [The maximum period he may do so and she must consent, is for] two weeks [for more than this amount of time, he either annuls the vow or must divorce her]. The School of Hillel say: One

week [only]. [Regarding a woman who gives birth the Torah states: "And if she gives birth to a female, then she will be impure for two weeks, just like the impurity of her menstruation. And for sixty-six more days, she will remain in the blood of purity. And when the days of her purification have been completed, ... she must bring a year-old sheep as a burnt-offering, and a young dove or a turtle-dove as a sin-offering, to the entrance of the Tent of Appointment" (Leviticus 12:5-6).] If one [after having given birth to a female] miscarries on the night of the eighty-first [day], the School of Shammai [maintain, that since the offerings are not brought at night thus that night is considered as being included the previous eighty days and thus exempt her from bringing [additional] offerings for the second miscarried] birth. But the School of Hillel [maintain, that since the night follows the day, a miscarriage that night is considered as a miscarriage on the eighty-first day and hence] obligates [additional offerings for the second miscarried birth]. [Regarding *shaatnez* and *tzitzit* the verse states: "Do not wear a garment which is made of a mixture of wool and linen together. Make yourself [twisted] threads, on the four corners of your garment with which you cover yourself" (Deuteronomy 22:11-12). The juxtaposing two verses teach us that *tzitzit* made of *techeilet* — wool dyed blue, can be attached to a linen garment even though this would normally be prohibited as *shaatnez* the reason being because a positive command overrides a negative command.] A linen night-cloak [which is sometimes worn during the day,] the School of Shammai exempts them [from *tzitzit* even during the day, since at night this cloak is excluded from the

שתי שבתות. ובית הלל אומרים, שבת אחת. המפלת לאור שמונים ואחד, בית שמאי פוטרין מן הקרבן, ובית הלל מחיבין. סדין בציצית, בית שמאי פוטרין, ובית הלל מחיבים. כלכלת השבת, בית שמאי פוטרין,

רבנו עובדיה מברטנורא

אשתו מתשמיש המטה. כגון שאמר יאסר הנאת תשמישך עלי אבל הנאת תשמישי אסורה עליך לא מתסרא. דהא משועבד לה. דכתיב (שמות כא) ועונתה לא יגרע: ב"ש אומרים שתי שבתות. אם הדירה שתי שבתות תמתין שכן מצינו ביולדת נקבה שטמאה שבועיים: ובה"א שבת אחת. שכן מצינו בנדה שהיא טמאה שבעה. וגמרינן מידי דשכיח דהיינו הכעס שכוועס אדם על אשתו ומדירה. דהוא מידי דשכיח מנדה שהוא מידי דשכיח לאפוקי יולדת נקבה דלא שכיח כולי האי. ובית שמאי סברי גמרינן מידי דהוא גרם לה דהיינו נדר האישה שהוא גרם לה לשהות. מלידה שעל ידו באה לה לאפוקי נדה דממילא קאתי לה ויותר על שבת אחת לבית הלל או שתי שבתות לבית שמאי יוציא ויתן כתובה ואפילו היה גמל שעונתו לשלשים יום או ספן שעונתו לשהה חדשים: המפלת לאור שמונים ואחד. שילדה נקבה וליל שמונים ואחד שהיתה ראויה למחר להביא כפרתה הפילה: בית

positive command of tzitzit hence it does not override the negative command of shaatnez, therefore, the Rabbis prohibited wearing tzitzit in such a cloak even during the day as a precaution lest one come to wear it at

ובית הלל מחיבין: י"א מי שנדר נזירות מרבה והשלים נזירותו ואחר כך בא לארץ, בית שמאי אומרים, נזיר שלשים יום. ובית הלל אומרים, נזיר בתחלה. מי שהיו שתי כתי עדים מעידות אותו, אלו מעידים שנדר

[night]. But the School of Hillel obligates. In the case of fruit in a basket [specially used] for shabbat [and one wishes to eat from them incidentally]: The School of Shammai [maintain, that only on shabbat itself may one not eat incidentally from produce that has not yet been tithed and thus] exempt them from being tithed. While the School of Hillel [maintain, that once it was set aside for shabbat, the setting aside,] obligates [tithing].

(11) If one [residing outside the Land of Israel] takes upon himself a long-term *nezirut* [longer than thirty days] and completes it, and [being that one who walks upon, or touches earth from outside the Land of Israel becomes Rabbinically defiled (Shabbat 14b) he] then comes to the Land [of Israel to fulfill his *nezirut* in purity]; the School of Shammai say: [Since his defilement is only Rabbinic and the obligation to fulfill his *nezirut* in Israel is a Rabbinic decree, the Sages decreed that] he is a [standard] *nazir* for thirty days. But the School of Hillel say: His *nazir* status starts from the beginning [and he must keep the entire full term that he took upon himself]. If there were two pairs of witnesses giving testimony; one pair testifies, that [they heard] someone vow two [terms of] *nezirut* and the

רבנו עובדיה מברטנורא

שמאי פוטרין מן הקרבן. מלידה שניה. אף על גב דלאחר מלאת הוא הו"א ולילה היא ולא יצאה לשעה ראיה לקרבן דלילה מחוסר זמן קרבן הוא דכתיב (ויקרא ז) ביום צותו הלכך לענין קרבן כיום מלאת דמי: ובית הלל מחייבין. הו"א ולאחר מלאת הוא דהפילה: סדין. שלובשין אותו בלילה וציצית שיש בו פתיל תכלת שהוא צמר צבוע בדם חלון הוי כלאים בסדין של פשתים וביום שהוא מצותו אתי עשה דציצית ודחי ל"ת דלא תלבש שעטנז אבל בלילה שאין מצות ציצית נוהגת בלילה דאתיא וראיתם אותו פרט לכסות לילה אי לביש ציצית בסדין מחייב משום לא תלבש שעטנז. וסברי בית שמאי גורינן סדין בציצית אפילו ביום דלא מחייב גזירה משום כסות לילה דמחייב משום כלאים ובית הלל סברי לא גורינן: כלכלת השבת. כלכלה מלאה פירות שיחדה לשבת: בית הלל מחייבין. במעשר מיד אפילו קודם השבת דכיון שיחדה לשבת הוקבעה מיד. ובית שמאי סברי דאין השבת קובעת אלא לאחר שתכנס: י"א ואח"כ בא לארץ. שאין נזירות נוהגת אלא בארץ משום טומאת ארץ העמים ומי שנדר נזירות בח"ל מחייבין אותו לעלות לא"י ולהיות נוהג שם נזירות: נזיר ל' יום. קנסינן ליה שיקיים סתם נזירות בא"י שהוא ל' יום: נזיר בתחלה. צריך לנהוג בא"י כמנן הימים שנדר בנזירות והימים שנהג נזירות בח"ל כאילו לא נהג בהם נזירות כלל: אלו מעדיין שנדר שתיים. ב' נזירות: ואלו מעדיין שנדר חמש. באותה שעה שאתם אומרים שנדר שתיים. אנו מעדיים

other pair testified, [we saw him at the same time you saw him but] he vowed five [terms of] *nezirut* [and he denies that he vowed altogether]; the School of Shammai say: The testimony of each cancels the other resulting in no [obligation for] *nezirut* at all. But the school of Hillel say: In five [terms]

שְׁתֵּימָּה וְאֵלּוּ מְעִידִים שְׁנֵדָר חֲמִשָּׁה, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים, נִחְלָקָה הָעֵדוּת וְאִין כָּאן נְזִירוּת. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים, יֵשׁ בְּכֻלָּל חֲמִשָּׁה שְׁתֵּימָּה, שִׁיְהִיָּה נְזִיר שְׁתֵּימָּה: יֵב אָדָם שֶׁהוּא נִתּוֹן תַּחַת הַסֵּדֶק, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים, אֵינּוּ מִבִּיא אֶת הַטְּמֵאָה. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים, אָדָם חָלוּל הוּא, וְהֵצֵד הָעֵלְיוֹן מִבִּיא אֶת הַטְּמֵאָה:

there is [definitely] two [terms] thus he keeps two periods of *nezirut*.

(12) If a person were lying on the floor directly underneath a split in the roof of a porch [which was closed by walls from three sides (see Rosh Ohalot 11:2) and there is a defilement on one side], the School of Shammai say: He does not [combine the two areas to] bring defilement [to the other side]. But the School of Hillel say: A man is [considered] hollow and his uppermost surface [being one handbreadth off the ground combines the two areas and] brings defilement [from one side to the other].

רַבְּנּוּ עוֹבְדֵיהֶם מִבְּרִטְנוֹרָא

שְׁנֵדָר חֲמִשָּׁה נְזִירוּת וְהוּא אוֹמֵר שֶׁלֹּא נִדְרָ כֻּלָּל: נִחְלָקָה הָעֵדוּת. הוּאִיל וּמִכְחִישוֹת זוֹ אֵת זוֹ. נִתְבַּטַּל דְּבָרֵיהֶם וְאִין כָּאן עֵדוּת כֻּלָּל: וּבֵה"א יֵשׁ בְּכֻלָּל חֲמִשָּׁה שְׁתֵּימָּה. וְיִהְיֶה נְזִיר שְׁתֵּימָּה: יֵב אָדָם שֶׁהוּא נִתּוֹן תַּחַת הַסֵּדֶק. אֲבִסְדָּרָה שֶׁנִּסְדָּקָה תִּקְרָתָהּ וְנִחְלָקָה לְשֵׁנַיִם. וְכֻלָּיִם מִצַּד זֶה וְטוֹמְאָה מִצַּד זֶה. הַכֻּלָּיִם טְהוּרִים. שְׁאוּיֵר הַסֵּדֶק מִפְּסִיק וְגוֹרֵר שְׁאִין הַטּוֹמְאָה עוֹבֵרֶת לְצַד הַשֵּׁנִי וְאִם אָדָם נִתּוֹן שֶׁם בְּאַרְץ בְּרִצְפַת הַאֲבִסְדָּרָה נִגְדָּד הַסֵּדֶק: בִּשְׁ"א אֵינּוּ מִבִּיא אֶת הַטּוֹמְאָה. שְׁאִין מִבִּיא אֶת הַטּוֹמְאָה אֵלֹא דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חִלּוּל טְפָח: וּבֵה"א אָדָם חָלוּל הוּא. וְאִם עַל פִּי שְׁבִנֵי מַעֲיֹו לְתוֹכּוֹ חִלּוּל שְׁבִתוֹךְ הַגּוֹף חָשׁוּב חִלּוּל טְפָח: